

Barraca de l'Escletxa

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Bosc de l'Escletxa
Alçada: 261

Coordenades:

Latitud: 41.62213
Longitud: 1.88204
UTM Est (X): 406867
UTM Nord (Y): 4608427

Classificació

Número de fitxa 08053 - 438
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Contemporani Popular Modern
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Una part s'aguanta dempeus, però és qüestió de temps que acabi ensorrant-se.
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A0080003900000X
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dj., 30/03/2017 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca, mig enderrocada, ubicada en el bosc del Gall de Dalt, entre els torrents o rasots d'aquesta propietat i el de l'Escletxa. La barraca està construïda aprofitant el marge de pedra seca d'un turó planer, per on s'observen gran quantitat de pedres alineades. Hi ha vestigis d'ullastres, com el que ha nascut al davant de la porta, orientada al sud-oest. És de planta quadrangular, d'1,50 metres de costat aproximadament.

Té dues llindes, planes, recolzades en el mur mateix que aguanta el marge. La porta mesura 0,85 metres d'alçada per una amplada de 0,60 metres. Els muntant dret, està constituït per un bloc de pedra força barruer, sense desbastar i un de més petit on es reposen les llindes. De la coberta només es conserva una minsa part, ja que la barraca ha patit una mena de plegament i tota la part posterior ha quedat basculada cap a l'interior. A l'interior es poden veure dos tinells independents i les restes del fúnebre que és perfectament observable des de la part superior de la coberta (accedint per sobre el marge). La primera línia de voladís de la façana principal està inclinat, com si es tractés del ràfec d'una casa, totes de la mateixa mida, molt ben col·locades. Malauradament, és qüestió de temps a que acabin desplomant-se. No s'ha pogut determinar si tenia alguna espitllera a la façana sud-est o nord-est degut a l'enderroc.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 6329

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

